

mer, diagrammer og tabeller — som helhed pænt fremstillet.

Henning Mørch

Atlas of Australian Resources, Second Series.

Prepared by Division of National Mapping Department of National Resources. Temperatures, Climate, Landforms, Groundwater, Land Use 1973. Water Use, Railways, Manufacturing Industries 1974. Government, Population, Distribution and Growth, Locational Index, Major Urban Areas, 1975. Natural Vegetation 1976.

Canberra. Folded Coloured Maps 80 × 80 cm. and textbooks.

2. serie af Australiens nationale atlas er nu komplet. Tidligere blade er anmeldt i Geografisk Tidsskrift bd. 66, 67 og 68. De 2 sidste repræsenterer hver sin type, byområderne med flere detailkort, den naturlige vegetation som et stort kort (1:6.000.000). Det er nu ialt et uvurderligt oplysningsmateriale om fordelingen af fysiske ressourcer, befolkningsforhold, erhverv og service. Kommentarerne i de medfølgende teksthefter er suppleret med statistik, fotos, diagrammer og detailkort. En 3. serie (udgave) af dette storværk er under forberedelse, en sådan stadig fornyelse må hilses med den største anerkendelse.

Ruth Helkiær Jensen

A. Grant Anderson: New Zealand in Maps.

Hodder & Stoughton. London 1977. 141 s., talr. fig. 34 cm. 5,50 Pund.

For den der interesserer sig for New Zealands geografi er dette værk en god kilde, der ved hjælp af 65 store kortsider giver en udmærket oversigt. Kortene fordeler sig med 9 på naturforhold, 5 på biologiske forhold, 15 på befolkning og bebyggelse, 20 på økonomiske forhold og 11 på infrastruktur. Kortene er stort set klare og letlæselige, men det kan jo ikke nægtes, at det ville have været en stor fordel, hvis signaturerne havde været farvede. På kortet s. 15 over bjergartsgeologi er det svært at finde de vulkanske områder. På jordbundskortet (7) er skraveringerne temmelig forvirrende. Kortet over vejr og klima (8) har desværre årsmiddeltemperaturer, og januar- og juliisothermer er indtegnede på samme kort. S. 24 har en udmærket klimatabel; men det er ikke let at finde stationerne (de skulle være på kort 2).

S. 28-29 findes et udmærket materiale om bevarende indvirkning (conservation) på floder og jordbund (soil). På s. 39 undrer man sig over mellem kort over vildtets udbredelse at finde udbredelsen af svin og geder. — Befolkningsforholdene er særdeles grundigt belyst, bl.a. glæder man sig over maoriernes fremgang. S. 63 forekommer som noget nyt et kort over byernes rank-size fordeling. S. 65 ff er der kort over byernes befolkningstæthed, sociale forhold, arbejde m.v. S. 75 bringer en fortræffelig skematisk oversigt over forholdet mellem de forskellige næringsgrene. Specielt om landbruget er der adskillige spændende oplysninger, hvor stor en del af landbrugsarealet, der gødes fra luften, og hvor stor græsningskapaciteten er pr. dyrket ha. Desværre er signaturerne på kortet s. 81 over landbrugssystemer ikke gode. En udmærket opslagsbog.

Steen B. Böcher

Dietmar Henze: Enzyklopädie der Entdecker und Erforscher der Erde.

Lfg. 2-4. Akademische Druck- u. Verlagsanstalt, Graz 1975-78. 28 cm.

1. Lieferung er anmeldt i Geografisk Tidsskrift bd. 75. Med disse 3 følgende når man et stykke ind i bogstav C. Man konstaterer med tilfredshed, at Vitus Berings biografi får næsten 5 sider, og det bør nævnes, at nordmanden Bjarne Herjolfsen er opført under B, mens Malthe Conrad Bruhn åbenbart først kan ventes under sit franske navn Malte-Brun.

Ruth Helkiær Jensen

A.N. Strahler and A.H. Strahler: Geography and man's environment.

John Wiley & Sons Ltd. New York 1977. XI + 525 s., talr. fig., fotos og tab., 28 cm. 11,20 Pund, 19,— Dollars.

Strahlers klassiske lærebøger i fysisk geografi kommer stadig i fornyede skikkelser. I den foreliggende er det strengt systematiske princip forladt, og menneskets relationer til komponenterne i det fysiske miljø sat i centrum. Dette medfører en stillingtagen til de mange konflikter, og bogen indeholder da også afsnit om ressourceforbrug, forurening og dynamikken i økosystemer.

En stadig skiftet mellem emnebehandling og illustrerende eksempler sammen med det pædagogiske fine lay out er egnet til at holde interessen fangen hos læseren.

Ruth Helkiær Jensen

J.S. Gardner: Physical Geography.

Harper & Row Publ. New York 1977. 571 s., talr. fig. 28 cm. 11,20 Pund.

En omfattende lærebog i fysisk geografi med velvalgte diagrammer og billeder og med stadig hensyntagen til vekselvirkningen mellem natur og menneske. Det kommer f.eks. til udtryk i afsnit om byklima, grundvandskvalitet og jordbunds-klassifikation med henblik på bygningskonstruktioner.

Ruth Helkiær Jensen

H.H. Macaulay & B. Yandle: Environmental use and the market.

Lexington Books 1977. XII + 145 s., 13 fig., 3 tab. 23 cm. 16,— Dollars.

Et tankevækkende indlæg i debatten om forringelsen af vore omgivelser. Det lægger provokerende op ved at hævde, at den følelseladete argumentation kan komme til at erstatte en social sygdom med en anden. »Måske bliver det vitale problem ikke at standse forureningen, men at sikre, at vi har en forurening og så betale os fra den«. Men hvordan beskytter og fordeler vi de »gratis« goder som luft, vand og til en vis grad land use? Med brug af gængse, økonomiske modeller belyses virkningerne af den planlægning (= indskrænkning), der er nødvendig for at have kontrol over forureningsgraden og begrænse den frie udfoldelse i arealanvendelsen eksempelvis ved zonerings.

Ruth Helkiær Jensen

J.G. Lockwood 1976: The Physical Geography of the Tropics.

An Introduction. Oxford University Press, London 1976. 162 s., ill. 8,50 Pund.

En mere præcis titel ville være nyttig for denne bog. Den er i virkeligheden snarere en almen, mellemsvær lærebog i fysisk geografi, beregnet for Sydøstasiater, end en lære- og opslagsbog vedrørende de særlige tropiske problemer.

Bortset fra det nævnte er der tale om en udmærket introduktion til de fleste, traditionelle discipliner (inkl. glacialmorfologi). Afsnittene om f.eks. klima og jordbund synes ført nydeligt up-to-date, ovenikøbet delvis indbygget i systembetragtninger.

Sofus Christiansen

A. Eliassen and K. Pedersen: Meteorology.

An Introductory Course. Universitetsforlaget Oslo 1977. 15 × 22 cm. Vol. I, 206

s., N. kr. 85,—; Vol. II 177 s., N. kr. 75,—.

I første bind »Physical processes and motion« gennemgås de almene love, der gælder for atmosfærens strålings-, temperatur-, fugtigheds- og cirkulationsforhold. Det er en koncentreret behandling af emnerne i et formelsprog, som forudsætter en vis baggrundsviden i fysik.

Det andet bind »Application to weather systems« er en kortfattet beskrivende klimatologi. Efter en indledning om måleinstrumenter — deres fordele og mangler — behandles jordoverfladens påvirkning af klimaet inklusive føjner og monsuner. Vestenvindsbæltet med dets fronter og cykloner får den mest indgående beskrivelse, men desværre er en del af figurerne for meget nedsat og utydelige. Et afsnit om tropisk meteorologi og om Köppens klimainddeling afslutter dette bind, der er anvendeligt til et hurtigt »brush up« af ens viden om den atmosfæriske cirkulation.

Kr. M. Jensen

John F. Griffiths: Applied Climatology. Oxford University Press, London 1976. 19 × 25 cm. 4,00 Pund.

En elementær bog, hvis første tredjedel giver en indføring i de klimatiske elementer og i de kendte klassifikationer, suppleret med en ny global inddeling overvejende baseret på antal måneder med gennemsnitstemperatur over 6° C.

De øvrige to tredjedele behandler klimaets indvirkning på vegetation, land- og skovbrug, den menneskelige komfort, transportforholdene m.m. og afsluttes med nogle sider om klimaændringer.

Kr. M. Jensen

Joe R. Eagleman: The Visualization of Climate.

Lexington Books, Teakfield Ltd. Farnborough 1976, 16 × 23 cm. 17,55 Dollars.

Visualiseringen består i at præsentere en mængde kort og diagrammer over de forskellige klimatelementers udbredelsesmønstre i USA samt kort over Köppens, Thornthwaites m.fl.'s klimainddelinger. Inspireret af Thornthwaite handler det meste af bogen iøvrigt om vandbalanceforhold og bringer bl.a. diagrammer og tilhørende tabeller for 270 stationer i Nordamerika. Interessant er en tidsserie for 25 års vandbalance i Kansas City, hvor man får et indtryk af variationen. Et mindre kapitel viser anvendelse af Skylab-

fotografier til bestemmelse af f.eks. jordfugtighed.

Kr. M. Jensen

S. Nieuwolt: Tropical Climatology.

John Wiley and Sons Ltd., London 1977. 207 s., 15 × 23 cm. 6,95 Pund.

Troperne defineres ud fra Köppens forslag om middeltemperatur for koldeste måned over 18° og den daglige temperaturvariation større end den årlige variation i månedsmiddeltemperaturen — selv om der fremføres mange betænkeligheder overfor denne grove grænse. At tropernes klima er værd at beskæftige sig med fremgår af, at det omfatter 40% af Jordens landoverflade med ca. 40% af verdens befolkning, og særlig aktuelt er det, da 40 ud af verdens 50 fattigste lande ligger i troperne.

Beskrivelsen af de enkelte klimatiske elementer er lettilgængelig, og i afsnittet om cirkulationen over troperne refereres såvel gamle teorier med deres svagheder som nye synspunkter. Luftfugtighed og nedbør behandles relativt omfattende, med flere gode illustrationer, og derefter følger 50 sider regional beskrivelse med hydrotermfigurer og kort.

Kr. M. Jensen

T.J. Chandler and S. Gregory (eds.): The Climate of the British Isles.

Longman, London 1976, 390 s., 110 fig., 80 tabeller, 16 × 23 cm. 7,95 Pund.

Denne meget kompakte beskrivelse af meteorologiske og klimatiske forhold over De britiske Øer er udarbejdet af 15 universitetslærere og professionelle meteorologer. En kort indledning præsenterer luftmasserne og strømningne bag det britiske klima; derpå gennemgås enkelt-elementerne vind, stråling, temperaturer, nedbør osv. af hver sin forfatter. De sidste 5 kapitler behandler specielt klimaet over kystegnene, i højlandet og i byerne, med en belysning af bl.a. forureningens udvikling, der viser en aftagende Smoke-koncentration 1960-1970.

Den enorme samling af data i tabeller og diagrammer — og i teksten — samt de mange klare kort sikrer dette værk en hyppig anvendelse ved studier af De britiske Øer.

Kr. M. Jensen

A.N. Strahler: Principles of Earth Science.

Harper & Row Ltd. London 1976. IX, 434 s., talr. fig., 27 cm. 11,20 Pund.

Det er en populær fremstilling af næsten alle geologiske processer og deres resultater i en let læselig form og støttet af mange udmærkede figurer. Også jordens atmosfære og månens og planeternes geologi er medtaget.

Kaj Hansen

A. Roberts: Geotechnology.

An introductory text for students and engineers. Pergamon Press Ltd. Oxford 1977. XVII, 347 s., 245 fig., 25 cm. 9,75 Pund.

Det er en i høj grad teknisk bog, der beskæftiger sig med såvel jordarternes om som bjergarternes fasthed og bæreevner, deres muligheder for udskridninger, og deres gennemtrængelighed for vand. Bogen er fuld af beskrivelser af metoderne til måling af disse egenskaber og af diagrammer og formler. Det er en bog der først og fremmest henvender sig til ingeniører i byggefagene og i minedriften.

Kaj Hansen

Roland Brinkmann: Brinkmanns Abriss der Geologie.

Bd. 2. Historische Geologie 10./11. Auflage neubearb. von Karl Krömmelbein. Ferdinand Enke Verlag, Stuttgart 1977. 400 s., 70 fig., 63 fossilplancher, 21 stratigrafiske oversigtsskemaer. 24 cm. DM 69,00.

Dette er 11. udgave af den lærebog, som Brinkmann skrev i fortsættelse af Emanuel Kayzers lærebøger i 1914. Det er indlysende at når man i dag skal skrive en historisk geologi, der som den her foreliggende behandler alle forekomster på kloden, bliver det hele meget kortfattet og skematisk.

Alle geologiske perioder er delt op i tre afsnit: I. En beskrivelse af hovedområderne i Europa med ændringerne i havets udbredelse og i sedimentationen. II. Periodens fossilindhold. III. Almindelige træk, hvilket vil sige paleogeografi, paleobiologi, jordskorpebevægelser og vulkanisme. Dertil kommer for hver periode et tidsskema omfattende alle betydelige forekomster. Dette skulle idag være lettere at opstille, fordi man i hvert fald i nogen grad har en datering i åremål ved hjælp af isotoperne.

Der er da også kommet en særdeles vel-skrevet bog ud af det. Selv om den er beregnet som lærebog for universiteterne kan den også studeres med udbytte af andre interesserede.

Kaj Hansen